

УДК 82

DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.5.2/29>**Обручнікова Н. Д.**

Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

Русакова О. О.

Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

Юрченко О. О.

Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

ЛІТЕРАТУРА ПОСТМОДЕРНІЗМУ НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ «ДІВЧИНКА У ЗЕЛЕНОМУ СВЕТРИ: ЖИТТЯ У МОРОЦІ ГОЛОКОСТУ» ДАНІЕЛЯ ПЕЙСНЕРА

Важливу роль серед літературного простіру Сполучених Штатів Америки відіграє єврейська американська література. У статті проаналізовано визначення та риси літературного постмодернізму на прикладі роману Крістіни Хігер і сучасного американського письменника Даніеля Пейснера «Дівчинка у зеленому светрі: життя у мороці Голокосту». Крістіни Хігер є людиною, яка на власному житті своєї сім'ї пережила жахливі події Голокосту під час Другої світової війни.

За прозовою формою, художнім текстом оповіді, присутність у творі хронології історичних фактів і згадування про щоденники Ігнація Хігера у тексті можна сказати, що даний твір визначається як художньо-документальний роман. Жанрова специфіка роману «Дівчинка у зеленому светрі: життя у мороці Голокосту» полягає в багатожанровості твору, що є однією з рис твору постмодернізму. Проаналізувавши роман на приналежність його до світоглядно-літературного напрямку постмодернізму, можна визначити наступні риси даного напрямку: багатожанровість, інтертекстуальність, цитатія, багатопросторовість і елемент авторської гри, а також створення даного твору у наші часи (2008 р.). Це свідчить про те, що даний роман можна віднести до літератури постмодернізму.

Також у статті проаналізовано визначення та риси літературного постмодернізму, базуючись на історії виникнення даного жанру на території США і спираючись на роботи відомих авторів сьогодення, які створювали свої художні твори з певними характеристиками, притаманними постмодернізму, а також зважаючи на історію розвитку літератури в США.

Проаналізувавши різні дослідження літературознавців, визначено, що роману притаманні риси постмодернізму в контексті літератури. Також можна зробити висновок, що літературознавчий аналіз роману Крістіни Хігер і американського письменника Даніеля Пейснера «Дівчинка у зеленому светрі: життя у мороці Голокосту» допомогли не тільки визначити місце даного твору в літературі США, його належність до літературного постмодернізму, але й з огляду на тематику роману і останні сумнозвісні події в Україні є перспективним для подальших досліджень.

Ключові слова: постмодернізм, багатожанровість, література США, документально-художній роман, багатопросторовість, Д. Пейснер, К. Хігер

Постановка проблеми. Сьогодні американська література знаходиться на авансцені світового літературного процесу. Постмодернізм є магістральним напрямком у літературі. Дослідник Я. Засурській у своїй роботі «Американська література ХХ століття» зазначає: «В сучасній американській літературі зберігається її багатожанровість, пов'язана з вихідним регіоналізмом і значною децентралізацією американського суспільства, переходом від

аграрної демократії до індустріалізму, від політики сепаратизму та національної ізоляції до інформаційної глобальності» [1, с. 35]. Багато літературознавців досліджують різні напрями постмодернізму однак проблематика розуміння типів документально-художнього роману так і не дістала належної уваги з боку дослідників літературознавства.

Важливу роль серед літературного простіру США відіграє єврейська американська

література. У статті Санфорда Пінскера «Єврейсько-американська художня література в XXI столітті» зазначено: «If Jewish-American literature in the early years of the 21st century seems to be “going everywhere,” that’s a good, exciting thing. We have, after all, many more decades before the dust settles. History will make judgments about which writers remain quick and which ones, alas, seem quite dead» («Якщо єврейсько-американська література в перші роки 21-го століття, здається, «йде всюди», то – це гарна, цікава річ. Зрештою, ми маємо ще багато десятиліть, перш ніж пил осідає. Історія зробить судження про те, які письменники залишаються швидкими, а які, на жаль, здаються досить «мертвими»» – *переклад авторів* [2].

Мета і завдання статті. Мета статті полягає у вивченні явища літературного постмодернізму на прикладі документально-художнього роману серед сучасних американських літературних творів.

Для виконання поставленої мети дослідження вважаємо за необхідне вирішити такі завдання:

- 1) дати визначення літературного постмодернізму;
- 2) проаналізувати риси постмодернізму на прикладах відомих сучасних американських письменників сучасності;
- 3) дослідити різновид постмодерністської літературної течії на такому прикладі, як документально-художній роман.

Предмет та об’єкт дослідження. Об’єктом дослідження є роман Крістини Хігер і американського письменника Данієля Пейснера «Дівчинка у зеленому светрі: життя у мороці Голокосту», а також думки з особистого листування Данієля Пейснера з авторами цієї статті. Предметом дослідження є особливі властивості літературної художньої прози постмодернізму, та документалізм в літературу сучасної епохи, на основі документально-художнього роману.

Виклад основного матеріалу. З проникненням в літературу документалізму, з’являються типи документально-художнього роману. С. Шаріфова у своїй статті «Типи документально-художнього роману» класифікувала по групам такі типи романів, в залежності від ступеня і характеру жанрового змішання:

– збереження основної подієвої канви, про яке свідчить документ (історичний факт), при введенні в художній твір побічних вигаданих сюжетних ліній і побічних сцен;

– виключення художнього вимислу на тлі чого автор включає документ в текст або в подійність роману [3, с. 271].

Літературознавиця С. Шаріфова зазначає, що: «Найбільш відомими різновидами роману, написаними з використанням форми взаємодії документа (історичних фактів), при якому зберігається основна подієва канва при введенні в художній твір побічних вигаданих сюжетних ліній і побічних сцен, є історичний роман, роман-хроніки, біографічний і автобіографічний роман, роман-щоденник, роман-мемуари» [3, с. 271].

Одним з відносно нещодавніх творів про геноцид стала книга Крістини Хігер та Данієля Пейснера «Дівчинка у зеленому светрі: життя у мороці Голокосту». В серпні 2008 року американське видавництво «St. Martin’s Press» публікує цей роман. Крістина Хігер, один з авторів, цього твору, яка не є відомою письменницею, розповідає про своє дитинство, що проходило під час Другої світової війни, народилася 28 жовтня 1935 року у Львові. До війни семирічна Крістина та її чотирирічний брат Павелек вели щасливе життя зі своїми батьками Ігнацієм та Пенелопою Хігер. Місто Львів було тоді третьою за величиною єврейською громадою в Польщі і було відоме як культурний і промисловий центр. Коли нацисти увійшли в країну і взяли під свій контроль Львів, в червні 1941 року були негайно введені в дію вкрай суворі антиєврейські заходи. Влітку, під час серії масових вбивств, тисячі євреїв Львова були знищені. В грудні 1941 нацисти змусили 150 000 євреїв міста увійти в новостворене гетто, де панували жорстокість, насильство, терор та вбивства. Працівник колектора і злодій Леопольд Соха випадково виявив групу євреїв, які переховувалися при ліквідації львівського гетто. За певну плату він погодився укрити євреїв в каналізації і допомагати їм там вижити. Те, що почалося як цинічна угода, перетворюється в дружбу між ним та євреями.

Після війни, в 1957 році, Крістина переїхала з Польщі до Ізраїлю. Там вона вчилася на дантиста, потім вийшла заміж за єврея на ім’я Маріан, що залишився в живих після Голокосту. У 1968 році Крістина Хігер та її чоловік емігрували у Сполучені Штати.

Сьогодні вони продовжують жити у США. У Крістини і Маріан є двоє дітей та двоє онуків. Брат Крістини, Пауель, загинув в автокатастрофі, коли йому було 39 років. Її батько помер в 1975 році, а мати – в 2000 році, у віці 91 року.

Тепер Кристина Хігер залишилася єдиним живим свідком того, що сталося в каналізації Львова. Її сумнозвісний зелений светр, який інтригує появою в назві роману, зараз знаходиться в Меморіальному музеї Голокосту Сполучених Штатів.

Вищезазначені факти з життя Хігер викладені Давидом Кахане в його щоденниках «Спогади рабина» [4, С. 174-175], також про історію львівських євреїв та Христину Хігер згадує у своїй статті Ашер Вайль, видавець і редактор. Він є колишнім редактором «Аріель: Ізраїльський огляд мистецтв і листів» [5].

Співавтором мемуарів Кристини Хігер є американський журналіст і письменник – Даніель Пейснер, найбільш відомий як «примарний» письменник («ghostwriter») та колабораціоніст. Він опублікував понад шістдесят книг, в тому числі тринадцять бестселерів Нью-Йорк Таймс. Також він є автором трьох романів і декількох творів наукової літератури: «*Last Man Down*» (2002), «*Single Happened Thing*» (2016), «*The Power of Broke*» (2016). Д. Пейснер закінчив Університет Тафтса (англійська філологія), а в 1982 році – магістратуру Бостонського університету (журналістика). До роботи з Кристиною, він працював з десятками відомих спортсменів, акторів, політиків та бізнес-лідерів, яким він допомагав писати їх автобіографії та спогади. Зараз він продовжує працювати як прихильник «примарного» писання, співпрацюючи з такими людьми, як Серена Вільямс, Дензел Вашингтон, губернатор штату Огайо Джон Касіч та Вупі Голдберг^{1*}.

Будучи літературним колабораціоністом себто співавтором автобіографічних творів багатьох відомих та маловідомих особистостей, Даніель Пейснер почав працювати за власною ініціативою над історією К. Хігер за таким же принципом. Він випадково почув про життя Кристини від сина, який є сусідом Даніеля. Д. Пейснер був вражений почутим і негайно вирішив познайомитись з Кристиною Хігер. Його також дуже здивувало те, що така вражаюча, унікальна та реальна історія виживання під час Другої світової війни була майже нікому невідома, крім самих близьких людей родини Хігер. Даніель Пейснер згадує наступне: «Мене відразу ж вразила історія Кристини, та її теплота і щедрість у спілкуванні ... мене також вразило те, що вона ніколи не розповідала публічно про її випробування, поки ми не почали

працювати над її книгою ... її діти та онуки, звичайно, знали цю історію, а також кілька близьких друзів, але здебільшого вона зберігала подробиці в собі»^{2*}.

Працюючи над книгою, для відновлення всіх деталей тих подій, К. Хігер і Д. Пейснеру довелося звернутися до рукописних щоденників батька Кристини, які той вів під час війни і описував всі ті жахливі випробування, через які пройшов він і його родина. Рукопис був польською мовою і перекладом займалась Кристина, так як вона з ще дитинства пам'ятала цю мову. «Коли ми говорили, протягом багатьох місяців вона змогла проконсультуватися з неопублікованим рукописом, який написав її батько, коли сім'я була в каналізації ... рукопис був написаний польською мовою, і Кристина часто консультувалася з цим рукописом під час наших інтерв'ю ... нотатки її батька відкрили багато спогадів, які були втрачені для Кристини протягом багатьох років ...» – зазначає письменник^{3*}.

Розглядаючи такий художній жанр, як роман у літературному постмодернізмі, літературознавець В. Пестер'єв у своєму навчально-методичному посібнику «Постмодернізм і поетика роману» зазначає: «Будучи самим важко вловимим літературним жанром, роман саме в епоху постмодернізму в найбільшій мірі оголює цю свою властивість: «взагалі кажучи, роман як жанр не дорівнює собі: він в різних відносинах переходить свої кордони («трансцендентує» себе), але цим і стверджує себе як універсальний поетичний жанр» [6, с. 20].

Саме такий жанр твору як роман найбільш показова для літературного постмодернізму. В. Пестер'єв зазначає: «Звернення до роману і його поетики далеко не випадково, оскільки саме в цьому жанрі найповніше і з більшою очевидністю і визначеністю втілюється літературний модернізм» [6, с. 3].

Взагалі, розглядаючи термін «роман», ми можемо знайти багато різних визначень цього терміну у різних словниках (Л. Тімофєєв та Н. Венгров «Короткий словник літературознавчих термінів», А. Николюкін «Літературна енциклопедія термінів і понять», «Літературний енциклопедичний словник» під редакцією В. Кожевникова та П. Ніколаєва, «Літературознавчий словник-

^{1*} інформація подана з листування між нами (Н. Обручнікова) та Даніелем Пейснером у електронному вигляді, з дозволу останнього.

^{2*} інформація подана з листування між нами (Н. Обручнікова) та Даніелем Пейснером у електронному вигляді, з дозволу останнього.

^{3*} інформація подана з листування між нами (Н. Обручнікова) та Даніелем Пейснером у електронному вигляді, з дозволу останнього.

довідник»), але всі ці визначення зводяться до приблизно єдиного змісту: «Роман – великий за обсягом і складний за будовою епічний твір, у якому широко охоплені важливі й складні суспільні процеси, всебічно і в розвитку показані численні персонажі. У романі розвивається кілька сюжетних ліній, пов'язаних з долею головних героїв» [7, с. 592].

Досліджуючи роман «Дівчинка у зеленому светрі: життя у мороці Голокосту», ми можемо помітити в ньому всі риси, притаманні жанру документально-художнього роману. Адже дана оповідь фундується на історичних подіях того часу, які описуються у романі: про це свідчать багато точних дат реальних подій, які мало місце в історії. Основна подія твору – це Друга світова війна, яку пережила Кристина Хігер, про що і розповідає у своїй книзі. Як приклад: у історичній статті К. Науменко «Статті про Львів» зазначена наступна інформація: «Коли німецька окупаційна адміністрація дистрикту «Галичина», установи гестапо та поліції у ніч на 23 липня 1944 р. покинули місто, частини АК вранці атакували колони німецьких 20-ї моторизованої і 101-ї гірської дивізії вермахту, що відступали. Під час боїв полякам вдалося захопити передмістя Голоски, Погулянку, квартали в районах вулиць Кохановського (тепер К. Левицького), де в будинку 23 розмістився штаб повстання, вулиць Зеленої, Яблонівських (тепер Ш. Руставелі), Бема (тепер Я. Мудрого), К. Лещинського (тепер Братів Міхновських), а також деякі об'єкти міста» [8]. Кристина Хігер у своїй розповіді про звільнення Львова пише наступне: «Наступного ранку, 23 липня, в трубі з'явився Стефек Врублевський – це було справжнє диво. Вже не знаю, що це було: простий збіг чи божественна рука, але саме на це число припадав день народження моєї мамі! Побачивши нашого друга, ми подурили від щастя. Врублевський розповів нам про бої на вулицях Львова. Злякавшись бомбувань, він сховався в каналізаційних тунелях» [9, с. 230]. Також, не менш важливим є той факт, що для створення цього твору автори використовували неопубліковані щоденники батька Кристини Хігер, Ігнація Хігер, який той вів під час Другої світової війни та по війні і записи з цього документу неодноразово приводяться у тексті оповідання: «На початку світу створив Бог небо і землю. Сам він замешкав на небі, а землю віддав людям. І на землі усе це й сталося...» (Ігнацій Хігер, з передмови до неопублікованих спогадів «Життя у мороці») [9, с. 4].

Під час листування з одним з авторів твору, Даніелем Пейснером, ми неодноразово позначали у листах його книгу, як роман. І в одному із своїх листів він відповів, що його твір – це не роман, це «...the book is not a novel... a novel is a work of fiction... «The Girl in the Green Sweater» is a true story...» (... ця книга не роман ... роман – це фантастика ... «Дівчина в зеленому светрі» – правдива історія... – *переклад авторів*)^{4*}. У «Encyclopaedia Britannica» (Енциклопедія Британіка – *переклад авторів*) зазначено: «Fiction, literature created from the imagination, not presented as fact, though it may be based on a true story or situation. Types of literature in the fiction genre include the novel, short story, and novella» («Художня література, створена з уяви, не представлена як факт, хоча вона може ґрунтуватися на реальній історії або ситуації. Типи літератури у жанрі фантастики включають роман, розповідь і повість. Слово походить від латинського фіктивного «акту створення, формування або формування» – *переклад авторів*) [10]. У статті Мойри Аллен «What Is Literary Fiction? Literary Editors Share Their Views» зазначено наступне: «G.S. Evans, coeditor of Café Irreal, believes that «in its broadest sense, literary fiction is fiction that attempts to communicate ideas, concepts, or feelings that transcend the structural elements of the story»» («GS Evans, співредактор Café Irreal, вважає, що «в самому широкому сенсі художня література – це вигадка, яка намагається передати ідеї, концепції або почуття, які виходять за рамки структурних елементів історії» – *переклад авторів*) [11]. Стосовно терміну «роман» – «a novel» (англ.), у Oxford dictionary (Оксфордському словнику): «A novel – a fictitious prose narrative of book length, typically representing character and action with some degree of realism» («Роман – вигаданий опис прози, великий за змістом, як правило, символізує характер і дію з певною мірою реалізму» – *переклад авторів*) [12]. Визначення англійських словників та енциклопедій є схожими з визначеннями в українському словнику, але сенс цього терміну у Оксфордському словнику дещо інший. Акцент у англійських довідниках йде на слово «вигаданий», це ж слово є ключовим у визначеннях терміну «художня література» у вищевказаній статті «What Is Literary Fiction? Literary Editors Share Their Views».

Даніель Пейснер, посилаючись на ці визначення, не вважає свій твір романом, він класи-

^{4*} інформація подана з листування між нами (Н. Обручнікова) та Даніелем Пейснером у електронному вигляді, з дозволу останнього.

фікує його як «правдива історія, автобіографія, мемуари, документальна історія»^{5*}. Саме тому, що в англійській мові терміни «художня література» і «роман» несуть в собі дещо інше значення, ніж в українській мові. Ми продовжуємо називати книгу «Дівчинка у зеленому светрі: життя у мороці Голокосту» романом, по вказаним наступним рисам:

– Твір є епосом – розповідь про події в минулому (ті, що відбулися і згадуються оповідачем).

– Цей твір є розгорнутою розповіддю про життя і розвиток особистості головного героя (героїв) в кризовий, нестандартний період його життя, твір складений у прозовій.

– Але цей роман заснований на реальних подіях і підтверджується документальними фактами.

Отже, твір «Дівчинка у зеленому светрі: життя у мороці Голокосту» одночасно вміщує в собі багато жанрових різновидів роману. Це і документальний художній роман, що посиляється на багато історичних реальних фактів і неопубліковані щоденники батька Хігер, які згадуються у розповіді і за допомогою яких ця розповідь набуває послідовності та деталізації. Приклад цього – це згадування протягом всієї оповіді історичних дат та фактів; назви місць (вулиці, міста, історичні будівлі), де відбувалися описані у книзі події, і які насправді існують, або існували, про що свідчать історичні документи – Енциклопедія Львова, «Літопис» 2008 [13]; цитування батьківського щоденника. Як роман-автобіографію, що посиляється на те, що одним з авторів цього твору є головна героїня – Кристина Хігер, і вона веде розповідь про своє дитинство від першої особи: «Деякий час я була єдиною дитиною в родині і центром уваги: моїм батькам більше нікого було розбещувати» [9, с. 15] – згадує Кристина. І як роман-мемуари, тому що як ми вказали у першому розділі нашої роботи, А. Тарковський цільовим призначенням мемуарів вважав «прагнення особистості відобразити для сучасників і нащадків досвід своєї участі в історичному бутті, осмислити себе і своє місце в ньому» [9, с. 48]. В кінці своєї оповіді Кристина Хігер пише наступний висновок: «Було б несправедливо припустити, що наш тягар важчий, ніж у більшості. Він просто наш, і все, і я нестиму його далі по життю з гордістю» [9, с. 48]. І як зазначає Пейснер, що:

«...я відчував певну моральну відповідальність, щоб допомогти Кристині поділитися своєю історією... ми повинні використовувати кожен можливість, щоб поговорити про ці жахи, щоб переконатись, що їх знову не відбудеться ...»^{6*}. І як роман-біографія – підставою для цього є той факт, що співавтор твору, Даніель Пейснер, не був свідком тих подій, про які йдеться у книзі, але, вважаючи себе «примарним письменником» він відтворює у творі історію-біографію іншої людини, то того ж з власної ініціативи, намагаючись найточніше відтворити спогади Кристини Хігер.

В світлі літературного постмодернізму роман «Дівчинка у зеленому светрі: життя у мороці Голокосту» можна дійсно вважати його твором цього літературного напрямку. У творах постмодерністів змішуються часи, культури, мови, реальні факти та вигадка. При цьому втрачається ідентичність. Фактично зникає різниця «свого» і «чужого» тексту. В. Пестерьев у своїй роботі «Постмодернізм і поетика роману» відмічає: «Постмодерністський художник чи письменник перебуває в позиції філософа: текст, який він пише, твір, який він створює, в принципі, не обумовлені заздалегідь встановленими правилами; про них не можна судити, виходячи з традиційних уявлень, звичайних категорій, застосовуваних до художнього тексту або твору» [6, с. 20]. Основні риси постмодернізму як інтертекстуальність, багатомірний простір, відкритий текст, багаторівнева організація тексту, змішування жанрових рис, цитатія – від прямої до умовної переосмислення елементів культури минулого також можна віднести до даного роману. Так, наприклад, інтертекстуальність простежується в творі при описуванні Кристиною, як вона співала колискову своєму дідуся, коли батьки готувалися до втечі: «*Za gorami za lasami tancowala dziewczyneczka z ulanami*» («За горами за лісами, танцювала маленька дівчина з уланами») – *переклад В. Назаренко*). Це відома народна польська пісня, тобто – інтертекст з народної творчості [14]. Також, як ми визначили, твір одночасно містить у собі декілька жанрів, такі як художня автобіографія, художня біографія, мемуари. Цитатія в романі здійснюється за допомогою неопублікованих щоденників Ігнація Хігер – батька Хрисини, є як прямі цитати, так і умовні. Так, наприклад, коли батько Кристини Хігер дізнався про смерть їх рятівника Леопольда Сохи, К. Хігер так зга-

^{5*} інформація подана з листування між нами (Н. Обручнікова) та Даніелем Пейснером у електронному вигляді, з дозволу останнього.

^{6*} інформація подана з листування між нами (Н. Обручнікова) та Даніелем Пейснером у електронному вигляді, з дозволу.

дувала це: «У своїх мемуарах мій батько написав, що на надгробку Леопольда Сохи потрібно було б викарбувати слова: «Той, хто рятує одне життя, рятує цілий світ». *Kto ratuje jedno życie, ratuje cały świat*» [9, с. 252]. Ця відома цитата з Талмуду (Талмуд (תלמוד, «вчення»), статут правових і релігійно-етичних положень іудаїзму, що охоплює Мішну і Гемари в їх єдності) [15], яка пізніше була використана Томасом Кенілі у відомому романі про Голокост «Список Шиндлера» [16, с. 423]. Багатомірність простору твору визначається тим, що Кристина Хігер веде розповідь про свої дитячі спогади, переживання, почуття. Але розповідає про свій тяжкий дитячий досвід, будучи вже дорослою особистістю, яка переосмислила минуле і яка тепер усвідомлює всі події того, спираючись на свій багато життєвий досвід. Спогади маленької дівчинки, такі чіткі і реалістичні, тісно переплітаються з роздумами і світосприйняттям дорослої людини. Послідовний опис певної події або ситуації, з деталізацією описуваної картини, раптом переривається вкрапленням дорослого аналізування і розумінням того, що Кристина бачила дитиною. Такий приклад змішування спогадів: «А ось ще один спогад-відчуття: Запах куликівського хліба. Я згадувала цей запах у пастці львівської каналізації і згадую його тепер. Коли я нарешті перебралася до Нью-Йорка, мені швидко приївся фабричний хліб, що продавався в більшості крамниць» [9, с. 122]. Або: «Довгі роки я була впевнена в тому, що найважче в ці перші дні й тижні було Павлу і що батьки божеволіли від занепокоєння за його здоров'я, але вже в дорослому віці, прочитавши батьківські щоденники, зрозуміла, що насправді гірше хворіла я» [9, с. 122]. Тобто, К. Хігер є дорослою жінкою, яка має великий життєвий досвід та згадує своє дитинство після переосмислення та усвідомлення всіх тих давніх подій. Спогади маленької дівчинки змішуються з роздумами дорослої людини, в які додаються деталі та уточнення з щоденників батька Кристини – Ігнація Хігера. Складно зрозуміти, хто саме веде діалог з читачем, визначити грані між дорослим усвідомленням і дитячою безпосередністю. Але саме такий «мікс», притаманний для всіх творів про своє дитинство від імені дорослих людей, робить оповідь захоплюючою і реалістичною: «В якусь мить я знесила і майже втратила здатність рухатись. Тоді батько підняв мене і всадив собі на плечі. Тепер я уявляю, як важко йому було утримуватися на вузькому карнизі» [9, с. 113]. «Тоді тунель здавався мені вели-

ким і просторим, але насправді він був усього три-чотири метри завширшки і, може, шість-сім метрів завдовжки» [9, с. 123].

Висновки і перспективи подальших розробок. Роман Кристини Хігер та Данієля Пейснера можна віднести до напрямку єврейської американської літератури, спираючись на той факт, що, хоча Д. Пейснер є американцем за походженням, але його спільний з К. Хігер твір розповідає про долі євреїв, які стали жертвами Голокосту під час Другої світової війни.

Саме євреї, які іммігрували до Америки, зробили великий внесок в американську літературу своїми творами, найвідоміші з яких з'явилися в післявоєнний час. Багато з цих творів пов'язані з темою Голокосту під час Другої світової війни.

Багатопросторовість в даному творі проступає не тільки через простір спогадів дитини та простір спогадів і роздумів дорослої Кристини, а й ще через присутність другого співавтору роману, «примарного письменника» – Данієля Пейснера, який, як ми зазначили вище у нашій роботі, безумовно впливає на передачу оповіді Кристини Хігер, який не може бути абсолютно об'єктивним та неупередженим, адже саме сюжет цієї історії вразив Д. Пейснера і став для нього мотивацією створити даний роман.

Детально розглянувши епоху постмодернізму в американській літературі, особливості, характеристики та основних і найвідоміших письменників постмодернізму, ми, також визначили постаті авторів роману «Дівчинка у зеленому светрі: життя у мороці Голокосту», Кристини Хігер та Данієля Пейснера, у контексті американської літератури.

За прозовою формою, художнім текстом оповіді, присутність у творі хронології історичних фактів і згадування про, знову ж таки, щоденники Ігнація Хігера у тексті, ми визначили даний твір як художньо-документальний роман, дійшовши наступних висновків: жанрова специфіка роману «Дівчинка у зеленому светрі: життя у мороці Голокосту» полягає у багатожанровості твору, що є однією з рис твору постмодернізму. Проаналізувавши роман на приналежність його до літератури постмодернізму, ми виявили наступні риси даного напрямку: багатожанровість, інтертекстуальність, цитатія, багатопросторовість і елемент авторської гри, а також створення даного твору у наші часи (2008 р.). Це свідчить про те, що даний роман можна віднести до літератури постмодернізму.

Також магістральна проблема роману – тема Голокосту. Дослідження літератури (єврейської

і інших національних), присвяченої проблемі Голокосту, порівняння і зіставлення різних поглядів (дорослих і дітей, німців і євреїв, переможців і переможених, тогочасних і сьогоденних тощо) на сумнозвісні події є перспективним для подальших досліджень. Також можна додати,

що літературознавчий аналіз художнього переосмислення у романі теми Голокосту допоможе не лише відкрити завісу над цією болючою і гострою проблемою, а й визначити місце твору і його авторів у сучасному літературному процесі США.

Список літератури:

1. Засурский Я. Н. Американская литература XX века. Москва : Наука, 1984. 375 с.
2. Pinsker Sanford. Jewish-American Fiction in the 21st Century. URL: <https://www.myjewishlearning.com/article/jewish-american-fiction-in-the-21st-century/>
3. Шарифова С. Ш. Типы документально-художественного романа *Известия ПГПУ им. В. Г. Беллинского*. 2011. № 23. С. 271–277.
4. Щоденник Львівського гетто. Спогади рабина Давида Кахане. Видання друге. Упорядн. Ж. Ковба. Київ: Дух і Літера, 2009. 276 с.
5. Weill Asher. New Honors for the Polish Sewer Worker Who Saved Jews From the Nazis. *Haaretz*. 2014. URL: <https://www.haaretz.com/jewish/new-recognition-for-a-righteous-gentile-1.5333930>
6. Пестерев В. А. Постмодернизм и поэтика романа: Историко-литературные и теоретические аспекты: Учебно-методическое пособие. Волгоград. Издательство Волгоградского государственного университета, 2001. 40 с.
7. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. К. : ВЦ «Академія». 2007. 752 с.
8. Науменко К. Статті про Львів у роки Другої світової війни. URL: <http://map.lviv.ua/statti/luckij6.html>
9. Хігер К., Пейснер Д. Дівчинка у зеленому светрі: життя у мороці Голокосту / Кристина Хігер, Даніель Пейснер; Пер. з англ. Віри Назаренко. Київ: Видавничка група КМ-БУКС, 2016. 256 с.
10. Encyclopedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/art/fiction-literature>
11. Moira Allen. What Is Literary Fiction? Literary Editors Share Their Views. URL: <http://www.writing-world.com/fiction/literary.shtml>
12. Oxford dictionaries. URL: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/novel>
13. Енциклопедія Львова: у 4 т. / За ред. А. Козицького. Львів : Літопис, 2008. Т. 2. 608 с.
14. Za gorami, za lasami. URL: <https://www.polskatradycja.pl/piesni/ludowe/391-za-gorami-za-lasami.html>
15. Талмуд. Электронная еврейская энциклопедия. URL: <https://eleven.co.il/talmud-rabbinics/overview/14021/>
16. Кенилли Т. Список Шиндлера. Перевод: Илан Е. Полоцк. Москва: Эрика, 2016. 480 с.

Obruchnikova N. D., Rusakova O. O., Yurchenko O. O. LITERATURE OF POSTMODERNISM: CASE STUDY OF THE NOVEL «THE GIRL IN THE GREEN SWEATER: A LIFE IN HOLOCAUST'S SHADOW» BY DANIEL PAISNER

Jewish American literature plays an important role in the literary space of the United States of America. The article analyzes the definition and features of literary postmodernism as in the case of the novel by Krystyna Chiger and contemporary American writer Daniel Paisner «The Girl in The Green Sweater: A Life In Holocaust's Shadow». Krystyna Chiger is a person whose family experienced the terrible events of the Holocaust during the Second World War.

The form of the prose, the literary text of the novel, the chronology of historical events and mentioned Ignatius Higer's diaries indicate that this novel can be defined as an artistic-documentary novel. The genre specificity of the novel «The Girl in The Green Sweater: A Life In Holocaust's Shadow» lies in the multi-genre nature which is a distinguishing feature of postmodernism.

Having analyzed the novel for the worldview of postmodernism, we consider it is possible to determine the following features of this style: multi-genre, intertextuality, citation, multi-spatiality, and the element of the author's game. Moreover, this novel was written in the present time (2008). All of the above mentioned indicate that this novel can be attributed to the literature of postmodernism.

The article also analyzes the definition and features of literary postmodernism, based on the history of this genre emerged in the USA and using the works of the prominent authors of today who have been writing using certain features inherent in postmodernism, as well as based on the history of American literature.

Having analyzed various studies of literary critics, we have determined that the novel has features of postmodernism in the context of literature. Moreover, we can conclude that the literary analysis of the novel

by Krystyna Chiger and the American writer Daniel Paisner «The Girl in The Green Sweater: A Life In Holocaust's Shadow» helped not only to determine the place of this artwork in the literature of the United States, its style as literary postmodernism, but also consider that it is promising for further research in view of the subject of the novel and recent notorious events in Ukraine.

Key words: *postmodernism, multi-genre, American literature, artistic-documentary novel, multi-spatiality, Daniel Paisner, Krystyna Chiger*